

КРАЄЗНАВЧА МОЗАІКА

ПОНОВИТИ ТРАДИЦІЮ

Народився я в селі Оленівці Борзнянського району на Чернігівщині. Воно лежить за кілометр від Мотронівки, де жив Пантелеймон Куліш і де його поховано. У нашому селі завжди берегли пам'ять про славетного письменника і вченого. Ще в дитинстві про нього мені розповідала бабуся Варка, яка одного разу була у нього на іменинах. Вона добре пам'ятала, як П. Куліш особисто сам носив з кухні страву на святкові столи. За її переказами, саме в цей час він був під якимось наглядом, зазнав переслідувань і обмежень у творчій та громадській діяльності. Селяни поважали письменника, співчували йому, вболівали за нього. Від бабусі і найстаріших односельців моя мама чула, що дружина П. Куліша їздила до Петербурга, до цариці, просила полегшити долю письменника. Нібито цілих п'ять днів стояла на колінах перед царицею. Цариця начеб зжалілася, і сама благала на колінах перед царем за П. Куліша. Як свідчать перекази, ці «колінкування» в чомусь допомогли.

Ще чув від бабусі розповідь про похорон П. Куліша. Бабуся, як очевидець цих подій, говорила, що похорон відбувався з певними особливостями. Спеціально для цього ритуалу були виготовлені покривала чорного кольору для волів, якими везли труну. Чорні покривала сягали землі, закриваючи навіть ноги волів.

Інші деталі похорону П. Куліша бабуся на той час забула, але добре пам'ятала, що на поминках було дуже багато людей, які тяжко переживали втрату автора знаменитої «Чорної ради». Прикметно, що роман та інші твори П. Куліша в селі добре знали.

Вшанування пам'яті П. Куліша в Оленівці довгий час було традицією. А їдучи на Борзну, в місцевості, яку називали Кручею, старші завжди вказували праворуч і говорили: «Там могила П. Куліша». Виднілися звіддаля густі дерева, серед яких завжди виділялись високі дуби. Під ними і збиралися селяни.

Як відомо, у перші роки радянської влади в школах вивчали творчість П. Куліша. Звичайно, це стимулювало сільську традицію вшанування пам'яті письменника, і його могила була цим місцем. З часом, коли творчість П. Куліша піддали осуду і забуттю, і цю традицію занехаяли. Але пам'ять про славетного земляка завжди була живою в Оленівці, Мотронівці, по інших навколишніх селах і хуторах. Тому під час війни люди згадали і відновили відвідини могили П. Куліша. Пам'ятаю розповідь мами про відзначення односельцями коли б не 45-ї річниці з дня смерті письменника. Місцем цього заходу знову стала могила. Чому б сьогодні не поновити цю традицію?

Федір ГРИЦАЙ.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО МОЦАРТА

З іменами наших славетних земляків — композиторів Максима Березовського і Дмитра Бортнянського — пов'язаний розвиток хорового мистецтва XVIII ст. У них багато спільного: обидва народилися у Глухові, де в співацькій школі одержали початкову музичну освіту, потім хорова капела в Петербурзі, навчання в Італії...

Але в подальшому їхня доля складалась по-різному. М. С. Березовський, успішно склавши в 1771 р. екзамен у Болонській філармонічній академії на звання академіка-композитора, не знайшов у Росії можливості працювати за своїм талантом й пішов із життя у 32 роки... Бортнянському ж, навпаки, вдалося зробити блискучу кар'єру. Він став керівником придворної капели, зайняв почесне місце у музичному світі.